

Bijlage 1: VIJFSPORENAANPAK

ANTI-PESTPROTOCOL

‘Pesten is de herhaalde en intentionele agressie van sterkeren tegenover zwakkeren in de groep’ (Goossens, Vermande & Van der Meulen, 2012).

- Uit onderzoek blijkt dat pesten ook bij jonge kinderen voor komt.
- Ongeveer 15% van de jonge kinderen pest weleens een ander kind.
- Pesten is een groepsprobleem en verdient ook een groepsaanpak. De gedachte dat we ons alleen moeten focussen op het slachtoffer of het pesten is achterhaald.
- Preventie van pestgedrag verdient de hoogste prioriteit.
- Een positief groepsklimaat zorgt er niet automatisch voor dat er in een groep niet wordt gepest. Het omgekeerde is wel waar: daar waar er niet gepest wordt, is het groepsklimaat meestal erg prettig.

Bij pestgedrag handelt de leerkracht volgens de Vijfsporenaanpak:

Spoor 1: De leerkracht biedt steun aan het kind dat gepest wordt

- Moedig het kind aan om te praten over het pesten. Zorg dat duidelijk wordt wie er pest, wat er precies gebeurt, waar en wanneer. Als het kind moeite heeft met vertellen, kan het kind het opschrijven of tekenen. Controleer of het wel pesten is (verduidelijken). “Hij lacht me uit”, is niet direct pesten.
- Vraag wat het kind geprobeerd heeft om het te stoppen.
- Help het kind met het bedenken van oplossingen.
- Laat het kind weten dat er alles aan gedaan wordt om het te stoppen en laat weten hoe je dat wilt doen.
- Stel, indien nodig, de ouders op de hoogte.
- Zorg zo nodig voor deskundige hulp.

Spoor 2: De leerkracht biedt steun aan het kind dat zelf pest

- Probeer eerst een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen van wat er precies aan de hand is door met andere kinderen, ouders en leerkrachten te praten. Probeer te voorkomen dat een kind valselyk beschuldigd wordt van pesten.
- Praat met het kind en bedenk dat een pester zal proberen het foute gedrag te minimaliseren.
- Houd het kind een spiegel voor waarin het wordt geconfronteerd met de gevolgen van pesten (denk aan: alleen zitten, gesprek met kind, klassenwacht helpen enz.).
- Help het kind om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Help het kind om zich aan regels en afspraken te houden.
- Als dit geen resultaat oplevert voer dan een aantal probleemoplossende gesprekken om de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Waarvoor pest het kind?
- Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeer dan de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten.
- Als er geen verbetering optreedt, is het tijd voor een gesprek met de ouders.
- Zorg zo nodig voor deskundige hulp.

Spoor 3: De zwijgende middengroep mobiliseren door de leerkracht

- De leerkracht stelt regelmatig het onderwerp aan de orde en telkens in andere bewoordingen.
- Als de leerkracht met de klas over pesten praat, moet deze geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt nemen, maar een krantenknipsel, tv-uitzending, website, brief, (prenten)boek, handpoppen, rollenspellen o.i.d. Het gepeste kind kan namelijk op de kop krijgen als de pesters vermoeden dat deze gepraat heeft. Laat goed merken hoe een pester vaak werkt en wat de rol is van de zwijgende middengroep. Zorg dat de kinderen beseffen dat als de pester niet aangemoedigd wordt, deze ook niet meer hoeft te pesten.
- De leerkracht zorgt voor een veilig klimaat waarin duidelijkheid is over de omgang met elkaar, waarin verschillen mogen bestaan en ruzies uitgesproken worden.
- Overleg met de kinderen mogelijke oplossingen en wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Spoor 4: Het bestrijden van het pesten door de school

- De leerkracht moet weten wat pesten inhoudt en wat de signalen zijn.
- Elk jaar wordt er binnen een onderwijsinhoudelijke vergadering aandacht besteedt aan het onderwerp pesten. Het pestprotocol wordt er weer bij gepakt, er worden zaken geëvalueerd en eventueel een rollenspel gedaan.
- De leerkracht maakt tweemaal per jaar een sociogram, bijvoorbeeld via www.sociogram.nl. Aan de hand van zo'n sociogram kun je erachter komen welke kinderen buiten de groep liggen. Dit hoeft niet altijd te betekenen dat deze kinderen worden gepest, maar het kan wel een aanwijzing zijn.
- De leerkracht geeft regelmatig een les sociaal-emotionele ontwikkeling door middel van de methodes 1 + 1 = 3 Move a Head, 'Kinderen en hun sociale talenten' en/of Kijk en beleef. Aangevuld met groeps gesprekken en zelfgemaakte lessen, gericht op actuele klassensituaties.
- Aan het begin van elk leerjaar worden er nieuwe omgangsregels bedacht (door de klas) en deze komen ook in de klas te hangen. De leerkracht kan in bepaalde situaties hiernaar verwijzen en naar het feit dat de hele klas het met deze regels eens was en er dus ook aan gehouden moet worden.

Als pester(s) en het gepeste kind in dezelfde klas zitten:

- De leerkracht signaleert het pesten, krijgt het van de ouder te horen of van een leerling.
- De leerkracht volgt spoor 1 en 2 over het steunen van de pester en het gepeste kind.
- Als het pesten niet stopt, stelt de leerkracht het pestgeval aan de orde in een unitvergadering en tevens wordt de pleinwacht gevraagd extra op te letten op het plein. De leerkracht loopt dan even mee naar buiten om de pleinwacht te melden wat er speelt.
- Als alle stappen van spoor 1 en 2 zijn gevolgd en het pesten blijft, stelt de leerkracht de coördinator sociale veiligheid op de hoogte. Deze denkt mee met de leerkracht en beslist of de directie op de hoogte gesteld moet worden.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de pester doorverwezen worden naar deskundige hulp (bijv. de gedragspecialist, sociale vaardigheidstraining of de kindercoach).

Als de pester(s) en het gepeste kind in verschillende klassen zitten

- Een van de leerkrachten signaleert het pesten op het plein of krijgt een tip van een kind of een ouder.
- De leerkracht van het gepeste kind volgt spoor 1. Hij/zij voert vooral stap 1 heel nauwkeurig uit, zodat hij zeker weet wie de pester is of de pesters zijn. Volg eerst stap 1-4 van spoor 1.
- De leerkracht van het gepeste kind brengt de leerkracht van de pester(s) op de hoogte en deze leerkracht volgt spoor 2 met de pester(s).

- Als het pesten binnen twee weken na de gesprekken in spoor 2 niet is opgehouden, wordt het pestgeval aan de orde gesteld in de unitvergadering.
- Als alle stappen van spoor 1 en 2 zijn gevolgd en het pesten blijft, stelt de leerkracht de coördinator sociale veiligheid op de hoogte. Deze denkt mee met de leerkracht en beslist of de directie op de hoogte gesteld moet worden.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de pester doorverwezen worden naar deskundige hulp (bijv. de gedragspecialist, sociale vaardigheidstraining of de kindercoach).

Spoor 5: Het steunen van de ouders door de school

Adviezen van de school aan de ouders van pesters

1. Bespreek het probleem met de leerkracht.
2. Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
3. Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
4. Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed aandacht aan het kind.
6. Stimuleer het kind eventueel tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
7. Vraag op school naar meer informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan de ouders van gepeste kinderen

1. Bespreek het probleem met de leerkracht.
2. Laat het kind zoveel mogelijk vertellen over het pesten of laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
3. Probeer uw emoties in bedwang te houden. Kinderen vertellen hun ouders vaak niks omdat ze bang zijn dat ze boos of juist erg verdrietig worden en dat willen ze hun ouders niet aandoen.
4. Lees eventueel samen met het kind literatuur over pesten op school.
5. Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen. Laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft.
6. Stimuleer eventueel het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken. Het gebeurt ook regelmatig dat het kind op de sport juist niet gepest wordt en zo ergens plezier in kan hebben.
7. Vraag op school naar extra informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan alle andere ouders

1. Bespreek bij vermoedens van pesten dit met de leerkracht.
2. Neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen!
3. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
4. Praat regelmatig met uw kind over school, de relaties in de klas en over wat leraren doen. Vraag hem of haar af en toe of er in de klas wordt gepest.
5. Geef als ouder het goede voorbeeld door met respect en niet neerbuigend over andere mensen te praten.
6. Leer het kind voor anderen op te komen, zonder zelf geweld te gebruiken.
7. Vraag op school naar meer informatie over het onderwerp pesten.

Als school moeten we...

... de ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus nemen.

... de ouders advies en informatie geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. ... in samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken

... zonodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.